

Sygn. akt VII U 3558/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Gdańsk, dnia 29 grudnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Justyna Skórzewska

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2022 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy J. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość kapitału początkowego i o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. L. od decyzji z dnia 7 lutego 2019 r. znak: (...) oraz z dnia 14 marca 2019r. znak (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje z dnia 7 lutego 2019r. i 14 marca 2019r. w ten sposób, że stwierdza, że kapitał początkowy ustalony dla ubezpieczonej J. L. na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 109.898,47 zł (sto dziewięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt osiem złotych 47/100) oraz zobowiązuje organ rentowy do obliczenia emerytury dla ubezpieczonej z uwzględnieniem tak przyjętego kapitału początkowego,

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie,

III. zasądza od pozwanego na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Justyna Skórzewska

Sygn. akt VII U 3558/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 07 lutego 2019 roku, nr (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie ustalił kapitał początkowy dla J. L.. Kwota kapitału na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniosła 109.605,87 zł (k. 39 pliku kapitałowego akt ZUS).

Następnie, decyzją z dnia 14 marca 2019 r. znak (...) ZUS przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 26 lutego 2019 r. i ustalił jej wysokość na kwotę 2.589,73 zł, na którą złożyła się emerytura ustalona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej – 2.273,73 zł oraz emerytura kapitałowa – 316,00 zł (nienumerowana karta pliku emerytalnego akt ZUS).

Ubezpieczona J. L. wniosła odwołania od powyższych decyzji, domagając się ich zmiany poprzez ponowne naliczenie kapitału początkowego i ustalenie emerytury w prawidłowej wysokości, a także zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonym decyzjom ubezpieczona zarzuciła:

1. przyjęcie zaniżonej, a przez to nieprawidłowo obliczonej podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 1.329,06 zł,
2. nieprawidłowe obliczenie okresów składkowych wynoszących 12 lat i 1 miesiąc tj. 125 miesięcy, podczas gdy ubezpieczona legitymuje się dłuższym okresem składkowym,
3. nieprawidłowe obliczenie okresów nieskładkowych wynoszących 6 lat 11 miesięcy i 6 dni tj. 83 miesiące, podczas gdy ubezpieczona legitymuje się dłuższym okresem nieskładkowym,
4. nieprawidłowe określenie współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 70,57 %,
5. nieprawidłowe obliczenie kapitału początkowego ustalonego na dzień 01 stycznia 1999 r. w zaniżonej kwocie 109.605,87 zł,

Decyzji z dnia 14 marca 2019 r. ubezpieczona dodatkowo zarzuciła zaniżone, a przez to wadliwe obliczenie wysokości emerytury, która nie uwzględnia wszystkich składek, które powinny być zaewidencjonowanej na koncie ubezpieczonej wynikających ze wszystkich składników wynagrodzenia.

W uzasadnieniu odwołania skarżąca wskazała, że zaskarżone decyzje nie uwzględniają wszystkich okresów składkowych i nieskładkowych z okresu zatrudnienia ubezpieczonej od 15 maja 1978 r. do 31 grudnia 1998 r., bowiem z wykazu wprowadzonych okresów ubezpieczenia, który stanowi załącznika do pierwotnej decyzji ustalającej kapitał z dnia 21 lutego 2003 r., wynika dłuższy łączny okres składkowy i nieskładkowy niż przyjęty przez organ zarówno w decyzji z dnia 21 lutego 2003 r., jak i z 07 lutego 2019 r. (choć ustalony łączny okres składkowy i nieskładkowy w obu decyzjach jest taki sam)

Nadto skarżąca nie zgodziła się z przyjęciem wynagrodzeń minimalnych w okresach 15.05.1978-31.12.1978, 01.02.1980-19.02.1980 i 03.02.1986-09.02.1987, a także wskazała na wątpliwości dot. przyjęcia przez organ wysokości dochodów za lata 1989-1998, które jej zdaniem, nie uwzględniają wszystkich składników wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w G., bowiem oprócz podstawy ubezpieczona otrzymywała różnego rodzaju dodatki, w tym funkcyjne, za wysługę lat, służbowe, które płatnik był zobowiązany zgłosić jako podstawę wymiaru składek. Nadto, według ubezpieczonej, decyzja dot. ustalenia emerytury uwzględnia zaniżoną wartość składek zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonej, co jest wynikiem niewłaściwego prowadzenia jej konta. Ubezpieczona podniosła, że z informacji o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy PIT-11 przesłanych przez pracodawcę ubezpieczonej za poszczególne okresy podatkowe wynika wyższa podstawa wymiaru, aniżeli przyjęta przez organ (k. 3-6, 27-31).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie. (k. 9-10 i 33-34)

W dniu 04 października 2019 r. sprawy z odwołań od obu w/w decyzji zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 40)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 28 stycznia 2019 r. J. L., ur. (...), złożyła w organie rentowym wnioski o emeryturę.

W związku z powyższym decyzją z dnia 17 lutego 2019 r. organ dokonał ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego, do ustalenia którego przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.329,06 zł, do obliczenia której przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1989r. do 31.12.1999r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 108,86 %. Zakład przyjął przy tym 12 lat i 1 miesiąc (145 miesięcy) okresów składkowych oraz 6 lat 11 miesięcy i 6 dni (83 miesiące). Kapitał początkowy ustalony na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniósł 109.605,87 zł.

W dniu 26 lutego 2019r. wydał decyzję o przyznaniu ubezpieczonej zaliczki na poczet przysługującej od dnia 26 lutego 2019r. emerytury, a następnie, decyzją ostateczną z dnia 14 marca 2019 r. organ przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 26 lutego 2019 r. i ustalił jej ostateczną wysokość na kwotę 2.589,73 zł, na którą złożyła się emerytura ustalona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej – 2.273,73 zł oraz emerytura kapitałowa – 316,00 zł.

okoliczności bezsporne, nadto: wniosek k. 1-3 pliku emerytalnego, decyzja o ponowny ustaleniu kapitału początkowego z 07.02.2019 r. k. 39 pliku kapitałowego, decyzja zaliczkowa z 26.02.2019 r. k. 14 pliku emerytalnego, decyzja o przyznaniu emerytury nienumerowana karta pliku emerytalnego

W okresie od 10 lutego 1987r. do 17 grudnia 1992r. J. L. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Urzędzie Miejskim w G.. Ubezpieczona pracowała na stanowiskach: starszego referenta w Wydziale (...)inspektora w Wydziale (...) (od 16.01.1989 r.), inspektora miejskiego (od 01.07.1989 r.), podinspektora w tym wydziale (od 01.10.1990 r.), w okresie od 01 stycznia 1991 r. do 20 stycznia 1992 r. pełniła funkcję kierownika Referatu (...) w Wydział (...), następnie od 20 stycznia 1992 r. została przeniesiona do referatu (...) w Biurze Prezydenta Urzędu Miejskiego w G..

Dowód: dokumenty w aktach osobowych z okresu zatrudnienia w UM w G. w latach 1987-1992, świadectwo pracy k. 16 pliku rentowego

W okresie od 17 grudnia 1991 r. do 25 maja 1992 r. ubezpieczona pobierała zasiłek chorobowy, natomiast orzeczeniem z dnia 24 czerwca 1992 r. została zaliczona do trzeciej grupy inwalidzkiej i zostało jej przyznane świadczenie rentowe, które organ wypłacał w okresie od 18 grudnia 1992 r. do 31 lipca 1992 r.

Okoliczności bezsporne, nadto: dokumenty w pliku rentowym akt ZUS

W dniu 01 sierpnia 1994 r. ubezpieczona ponownie podjęła zatrudnienie w Urzędzie Miejskim w G. na stanowisku Inspektora. W okresie od 01 maja 2011 r. do 30 czerwca 2016 r. po przejściu pracodawcy na podstawie art. 23(1) k.p. pracowała w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w G., a po przejściu pracodawcy w tym samym trybie w okresie od 01 lipca 2016 r. do 26 lutego 2019 r. była zatrudniona w (...)

Świadczeń, w tym w okresie od 01 kwietnia 2018 r. na stanowisku starszego inspektora.

Dowód: dokumenty w aktach osobowych z okresu zatrudnienia w UM w G. w latach 1994-2019, świadectwo pracy z 26.02.2019 r. – nienumerowana karta akt ZUS

W okresie zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w G. (i jego następcach) ubezpieczona, poza wynagrodzeniem zasadniczym otrzymywała dodatki służbowe, dodatek funkcyjny (od 01.01.1991 r. do stycznia 1992 r.) oraz dodatek za wysługę lat.

W związku z tym zatrudnieniem ubezpieczona uzyskała co najmniej następujące przychody stanowiące podstawę wymiaru składek:

- w 1987 r. – 190.630,00 zł

- w 1989 r. – 361.660,00 zł

- w 1990 r. – 2.284.755,00 zł

- w 1991 r. – 35.401.200,00 zł

- w 1992 r. – 35.242.300,00 zł

- w 1994 r. – 30.300.000,00 zł

- w 1995 r. – 10.179,77 zł

- w 1996 r. – 13.884,80 zł

- w 1997 r. – 15.908,33 zł

- w 1998 r. – 19.597,54 zł

Dowód: pismo ZUS z 29.03.2021 r. k. 89, zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach wystawione przez UM w G.: z 21.05.1992 r. k. 9 pliku emerytalnego, z 09.10.2002 r. k. 4 pliku kapitałowego, z 1.10.2002 r. k. 5 i 6 pliku kapitałowego, kartoteki zarobkowe (załącznik do akt)

W 1992 r. w związku z rozwiązaniem stosunku pracy na skutek przejścia na rentę ubezpieczona otrzymała kwotę 3.258.200 zł tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, 4.890.000,00 zł tytułem odprawy, nadto ubezpieczona została wypłacona kwota 115.000 zł tytułem tzw. „13 pensji” za 1992 r.

Dowód: kartoteka zarobkowa z 1992 r. (załącznik do akt), pismo z 08.04.1993 r. k. 160 akt spawy), zeznania ubezpieczonej k. 185 protokół elektroniczny k. 188 (00:05:40-00:08:46)

W toku postępowania odwoławczego, wykonując zobowiązanie Sądu organ rentowy dokonał hipotetycznego obliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem trzynastego wynagrodzenia za 1992 r. wypłaconego ubezpieczonej w związku z rozwiązaniem stosunku pracy.

W decyzji hipotetycznej z dnia 09 sierpnia 2022 r. do ustalenia wartości kapitału organ przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.334,92 zł, do obliczenia której przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1999r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 109,34 %. Zakład przyjął przy tym 12 lat i 1 miesiąc (145 miesięcy) okresów składkowych oraz 6 lat 11 miesięcy i 6 dni (83 miesiące) okresów nieskładkowych. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniósł 109.898,47 zł.

Przy uwzględnieniu powyższej ustalonego kapitału początkowego wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 26 lutego 2019r. wyniosłaby 2.278 zł + emerytura kapitałowa w kwocie 316,00 zł. Po waloryzacji emerytura wyniosłaby od dnia 01 marca 2019 r. – 2.343,36 zł, od 01 marca 2020 r. – 2.433,58 zł, od dnia 01 marca 2021 r. – 2.536,76 zł, a od dnia 01 marca 2022 r. – 2.714,33 zł, natomiast emerytura kapitałowa od dnia 01 marca 2019 r. – 325,04 zł, od 01 marca 2020 r. – 337,16 zł, od dnia 01 marca 2021 r. – 351,46 zł, a od dnia 01 marca 2022 r. – 376,06 zł.

dowód: plik kapitałowy akt ZUS (karty nienumerowane) - decyzja hipotetyczna o przeliczeniu kapitału początkowego z 09.08. (...), obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, wykaz wprowadzonych dochodów, hipotetyczna decyzja o ustaleniu wysokości emerytury z 11.08.2022 r.

Sąd zważył, co następuje:

Powyzszy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz znajdujących się w aktach sprawy oryginałów dokumentów osobowych, w tym kartotek płacowych z okresu zatrudnienia ubezpieczonej w Urzędzie Miejskim w G. (i instytucjach następczych). Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie, w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego, Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Dokumenty prywatne Sąd ocenił zgodnie z art. 245 k.p.c. Przede wszystkim Sąd dał wiarę zaświadczeniom o zatrudnieniu i osiągniętych dochodach wystawionym przez pracodawcę ubezpieczonej i uznał te dokumenty za podstawę do ustalenia podstaw wymiaru składek ubezpieczonej w okresach objętych sporem tym bardziej, że są one zgodne z danymi z kartotek płacowych (vide: pismo ZUS k. 98).

Za wiarygodne Sąd uznał informacje PIT-11 przedłożone przez ubezpieczoną, ale nie uwzględnił ich dokonując ustaleń faktycznych. Wobec treści innych dowodów (w tym w szczególności zaświadczeń pracodawcy Rp-7 i zbieżnych z nimi kartotek płacowych) brak jest bowiem podstaw do przyjęcia, że podstawą ustalenia wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne są informacje zawarte w w/w dokumentach podatkowych. Podkreślić bowiem należy, że co do zasady tego rodzaju dokumenty nie są dowodami wysokości wynagrodzeń, które stanowiły podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne, lecz stanowią dowód ustalenia wysokości należnego podatku dochodowego od wypłaconego wynagrodzenia. Podkreślić przy tym należy, że przychód wskazany w PIT-11 może zawierać składowe, które nie są uwzględniane w podstawie ustalenia wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne.

Sąd nie uznał również jako dowodu na wypłatę ubezpieczonej dodatków służbowych, które nie zostały uwzględnione we wskazanych przez pracodawcę zaświadczeniach Rp-7, dokumentów z k. 161-166, albowiem pisma te dotyczą przyznania dodatków przez ubezpieczoną w 1991 r. podległym jej pracownikom. W tym zakresie ubezpieczona podnosiła natomiast, że dokonywała ołówkiem adnotację o wysokości dodatku, który sama sobie przyznała, jednak zdaniem Sądu, nawet gdyby przyjąć, że ubezpieczonej na tej podstawie wyrażono zgodę na taki dodatek, to nie można przyjąć, że faktycznie został on wypłacony, skoro np. na dokumencie z k. 161 jest adnotacja przełożonego „zgodą, jeżeli pozwolą na to środki”. Gdyby natomiast przyjąć, że w/w dodatki zostały wypłacone, to należy uznać, że ubezpieczona nie wykazała, że nie zostały one ujęte w kartotece zarobkowej, w której znajdują się wszak kwoty wypłacone ubezpieczonej tytułem dodatków służbowych, które zostały przyjęte do podstawy wymiaru składek ubezpieczonej i wskazane w zaświadczeniach Rp-7.

Sąd przeprowadził także dowód z zeznań ubezpieczonej, ale wobec pozyskania do akt sprawy akt osobowych ubezpieczonej oraz dokumentów płacowych ze spornych okresów, uznał, że zeznania te co do zasady nie są miarodajnym dowodem na wysokość uzyskiwanych przez ubezpieczoną wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru składek. Ubezpieczona dość ogólnie opisała otrzymywane składniki wynagrodzenia tj. bez wskazania kiedy dany składnik został wypłacony i jaki miał charakter, poza tym nie zostało dostatecznie wykazane, ażeby faktycznie nie został ujęty w oskładkowanych przychodach wynikających z kartotek zarobkowych. Sąd uwzględnił zeznania ubezpieczonej jedynie w zakresie, w jakim wskazywała, że z całą pewnością pracodawca wypłacił jej 13-te wynagrodzenie za 1992 r., albowiem okoliczność ta znajduje potwierdzenie zarówno w adnotacji znajdującej się na kartotece płacowej za 1992 r., jak i w wezwaniu ubezpieczonej do odbioru tego wynagrodzenia po ustaniu stosunku pracy.

Odwołanie J. L. zasługiwało na uwzględnienie w części.

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2022.504 t.j.), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W myśl art. 26 ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Zgodnie zaś z art. 173 dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust.3. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 01 stycznia 1999 r.

W myśl art. 174 ust. 1 powyższej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Stosownie do treści art. 174 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Odesłanie z art. 174 ust. 3 ustawy do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Według art. 15 ust. 2a tejże ustawy, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawiania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Wybór okresu, z którego należałoby przyjąć wynagrodzenie, należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, do których wnioskodawcy są zobowiązani się stosować. Możliwe jest zatem:

- wybranie kolejnych (następujących bezpośrednio po sobie, bez względu na ewentualne przerwy w ubezpieczeniu) 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego/rentowego,
- wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Skorzystanie z możliwości wyliczenia podstawy wymiaru z 20 lat (art. 15 ust. 6) możliwe jest wyłącznie po złożeniu wniosku.

Natomiast, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl w/w zasad do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu, z uwzględnieniem ust. 2 i 3. Przepis art. 15 ust. 3 stosuje się odpowiednio (art. 17§1 w zw. z art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. zawsze na dzień 01 stycznia 1999 r., niezależnie od tego, kiedy zainteresowany złoży wniosek.

Dalsze trwanie życia wynikają natomiast z komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn. Na tej podstawie stwierdzić należy, że liczba miesięcy dalszego trwania życia równa wiekowi 62 lat wynosi 209 miesięcy.

W myśl art. 175 ust. 4. ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114, zgodnie z którym w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość m.in.

jeśli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;

Zgodnie z § 21 ust 1. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe (Dz.U.2011, nr 237 poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazać w tym miejscu należy, że w postępowaniu sądowym w sprawach z ubezpieczeń społecznych fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być dowodzone wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, bez ograniczeń obowiązujących w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym. Do sądu orzekającego należy zaś ocena wiarygodności i mocy dowodowej wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów.

W toku sprawy Sąd pozyskał oryginały akt osobowych ubezpieczonej oraz kartoteki płacowe ze spornego okresu zatrudnienia i co do zasady nie dopatrywał się nieprawidłowości w przyjętych przez organ do ustalenia kapitału początkowego podstaw wymiaru składek. Podkreślić należy, że kwoty podstaw wymiaru składek wskazane w zaświadczeniach pracodawcy ubezpieczonej o zatrudnieniu i wynagrodzeniu znajdujące się w aktach ZUS (k. 5, 6 pliku kapitałowego) są zbieżne w wynagrodzeniami stanowiącymi postawę wymiaru składek ujawnionymi w kartotekach zarobkowych ubezpieczonej (załącznik do akt)

Niemniej jednak na uwzględnienie zasługiwało stanowisko ubezpieczonej dot. niezasadnego nieuwzględnienia w podstawach wymiaru składek tzw. 13-tego wynagrodzenia, jakie ubezpieczona miała otrzymać za 1992 r. W tym zakresie wskazać należy, że w kartotece płacowej za 1992 r. znajduje się adnotacja „podst. 13 – 1.692.100”, ubezpieczona przedłożyła także dokument z 08 kwietnia 1993 r. – wezwania pracodawcy do odebrania „13” pensji w kwocie 115.000 zł. Zdaniem Sądu, powyższe wskazuje, że ubezpieczonej faktycznie w/w wynagrodzenie roczne zostało wypłacone i winno być ujęte w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia. Wypłatę tego wynagrodzenia potwierdziła także skarżąca w swoich zeznaniach, które w tym zakresie zostały uwzględnione.

Organ rentowy co prawda podnosił, że nie ma pewności co do tego, że w/w wynagrodzenie zostało ubezpieczonej wypłacone, skoro ubezpieczona przebywała na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, niemniej jednak argument ten okazał się chybiony. W tym względzie wskazać należy, że wypłatę tego składnika w 1992 r. regulowała ustawa z dnia 10 lipca 1985r. o rocznych nagrodach z zakładowego funduszu nagród w państwowych jednostkach organizacyjnych nie będących przedsiębiorstwami państwowymi (Dz.U.1985.32.141) – obowiązująca do 01 stycznia 1998 r. Zgodnie z art. 5 tej ustawy, zasadą było, że nagroda przysługiwała pracownikowi po przepracowaniu w jednym zakładzie pracy całego roku. Niemniej jednak zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 7 nagroda przysługiwała pracownikowi mimo nieprzepracowania w jednym zakładzie pracy całego roku, jeżeli odszedł z zakładu pracy w wyniku: przejścia na emeryturę, rentę inwalidzką lub świadczenie rehabilitacyjne. Taka zaś sytuacja miała miejsce w przypadku ubezpieczonej, albowiem jej stosunek pracy został rozwiązany z dniem 17 grudnia 1992 r. w związku z przejściem na rentę inwalidzką.

W przypadku w/w osób nie obowiązywał także warunek ustanowiony przez art. 6 ust. 3 w/w ustawy dot. konieczności przepracowania w zakładzie pracy wypłacającym nagrodę co najmniej 6 miesięcy, bowiem dotyczył on jedynie pracowników zatrudnionych na mocy porozumienia zakładów pracy, jeżeli przerwa w pracy związana ze zmianą zatrudnienia nie trwała dłużej niż 10 dni (art. 6 ust. 1 pkt 2) oraz pracowników, którzy odeszli z zakładu pracy w wyniku rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem przez zakład pracy oraz rozwiązania umowy o pracę na mocy porozumienia stron lub rozwiązania umowy o pracę zawartej na czas określony z upływem czasu, na który została zawarta (art. 6 ust. 2 pkt 8 i 9).

Tak więc mając na względzie powyższe nie było podstaw do nieuwzględnienia w kapitale początkowym 13-tego wynagrodzenia wypłaconego ubezpieczonej za 1992r., albowiem mimo nieobecności spowodowanych chorobą w

1992r. ubezpieczona nabyła prawo do wypłaty trzynastej pensji w związku z tym, że w tym roku rozwiązała stosunek pracy i przeszła na rentę.

W związku z powyższym Sąd w toku sprawy zobowiązał organ do uwzględnienia kwoty 115.000 zł przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego skarżącej i wysokości przysługującej jej emerytury. W decyzji hipotetycznej z dnia organ ustalił wysokość kapitału początkowo ubezpieczonej na kwotę 109.898,47 zł, a wysokość emerytury (w części ustalonej zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej) na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego na kwotę 2.278,20 zł, które są wartościami wyższymi, niż ustalone przez organ w zaskarżonych decyzjach.

W pozostałym zakresie stanowisko ubezpieczonej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Jak już wyżej wskazano, zgodnie z treścią art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej za podstawę wymiaru emerytury i renty przyjmuje się podstawę wymiaru składek. Do podstawy wymiaru świadczenia mogą być zatem przyjęte tylko te przychody, które objęte są obowiązkiem odprowadzenia składek, natomiast nie uwzględnia się przychodów wyłączonych z tego obowiązku. Przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, które zostały uzyskane przez pracownika w czasie trwania stosunku pracy, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględnione w podstawie wymiaru, co wynika z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989 r. Nr 11, poz. 63 z późn. zm.). W podstawie wymiaru emerytury lub renty dla pracowników zakładów pracy uwzględnia się wszystkie składniki wynagrodzenia w gotówce i w naturze zaliczane do osobowego funduszu płac.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić przede wszystkim należy, że mimo, iż ubezpieczona podnosiła, że jej zdaniem okres ubezpieczenia przyjęty do kapitału początkowego jest dłuższy niż wynika to zaskarżonej decyzji, jednak nie wskazała, które okresy ubezpieczenia nie zostały uwzględnione, a powinny być, stąd twierdzenia w tym względzie uznaje się za gołosłowne.

Nie potwierdziło się także stanowisko powódki dot. przyjęcia przez organ zaniżonej podstawy wymiaru składek. Konfrontacja zaświadczeń Rp-7 i kartotek zarobkowych wskazuje bowiem, że pracodawca wypłacał ubezpieczonej dodatkowe składniki wynagrodzenia w postaci dodatków służbowych, które zostały ujęte w podstawach wymiaru składek na ubezpieczenia. Twierdzenia ubezpieczonej co do tego, że niektóre z dodatków nie zostały ujęte przez pracodawcę są ogólne i nie zasługują na uwzględnienie. Sąd dysponuje co prawda większą swobodą odnośnie źródeł dowodowych niż organ rentowy, niemniej jednak swoboda ta nie może być tak daleko posunięta aby sąd uznał za wiarygodne dowody z zeznań ubezpieczonej, czy dokumentów dot. innych osób, nie potwierdzone żadną dokumentacją płacową ani innym dokumentem dot. ubezpieczonej. Podkreślić przy tym należy, iż wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony lecz pewny, na podstawie konkretnego dokumentu, w którym uwzględniono składniki wynagrodzenia pewne i wypłacane w danym okresie, stale i w jasno określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18.01.2012 r., III AUa 1555/11, LEX 1113058).

Odwołująca zaś w żaden sposób nie uprawdopodobniła, że w podstawach wymiaru składek wskazanych przez pracodawcę w zaświadczeniach Rp-7 nie zostały ujęte składniki wypłacone ubezpieczonej, a podlegające oskładkowaniu. Zwrócić uwagę należy, iż większość składników opisywanych przez ubezpieczoną w zeznaniach, w szczególności wszelkiego rodzaju ekwiwalenty, z całą pewnością nie podlegało oskładkowaniu zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz.U. z 1990 r. nr 7, poz. 41 z późn. zm.). Także nie ma podstaw do uznania, iż podstawę wymiaru składek stanowiły umowy zlecenia w związku z udziałem w spisie powszechnym lub za udział jako pełnomocnik prezydenta w wyborach, albowiem tego rodzaju należności mogły być wypłacane z funduszu bezosobowego i mogły nie podlegać oskładkowaniu.

Nie było także podstaw do uwzględnienia w kapitale początkowym składników wypłaconych ubezpieczonej w 1992r. w postaci wynagrodzenia chorobowego oraz ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, które to składniki zgodnie z §7 ust. 1 pkt 21 oraz §7 ust. 1 pkt 3 w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. zostały wyłączone z podstawy oskładkowania.

Zgodzić się także należało z organem rentowym, że nie było podstaw do przyjęcia jako podstawy wymiaru składek kwot przychodów osiąganych przez ubezpieczoną w danym roku wynikających z informacji PIT-11, albowiem nie ulega wątpliwości, iż mogły być w nich ujęte przychody ubezpieczonej niestanowiące podstawy wymiaru składek.

W odwołaniu ubezpieczona kwestionowała także przyjęcie przez organ wynagrodzeń minimalnych w okresach od 15 maja 1978 r. do 31 grudnia 1978 r., od 01 lutego 1980 r. do 18 sierpnia 1980 r. oraz od 03 lutego 1986 r. do 09 lutego 1987 r., jednakże nie wykazała żadnym środkiem dowodowym rzeczywistych wynagrodzeń w tych okresach. Poza tym, należy zauważyć, iż kapitał początkowy ubezpieczonej został ustalony w najkorzystniejszym wariantcie przy uwzględnieniu 10 kolejnych lat w okresie od 01 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r., zatem kwestionowane wynagrodzenia co do zasady nie miały wpływu na wysokość kapitału początkowego.

Podkreślić należy, iż zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Stąd też na wnioskodawczyni ciążył obowiązek przedstawienia dowodów dla wykazania spornych okoliczności. Musiałyby to być jednak środki dowodowe, które pozwolą na wiarygodne ustalenie okoliczności faktycznych, a ponadto znajdujące potwierdzenie w obowiązujących przepisach prawa. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie ma możliwości ustalenia wysokości wynagrodzenia, będącego podstawą do wyliczenia wysokości kapitału początkowego w sposób prawdopodobny lub przybliżony, do czego faktycznie w tym zakresie zmierzała ubezpieczona. Wysokość kapitału początkowego pozostaje funkcją uzyskiwanych niegdyś zarobków, jako decydujących o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenie społeczne, co ma przełożenie na ustalenie podstawy wymiaru emerytury. Niedopuszczalnym w tym zakresie jest opieranie się jedynie na hipotezach, czy założeniach wynikających z przyjęcia prawdopodobnych, średnich wartości.

Podsumowując, Sąd uznał odwołanie J. L. za zasadne w zakresie, w jakim kwestionowało nieuwzględnienie w wysokości kapitału początkowego trzynastego wynagrodzenia ubezpieczonej za 1992 r. i na zasadzie art. 477(14) § 2 k.p.c., w punkcie I wyroku zmienił zaskarżone decyzje z dnia 07 lutego 2019 r. i 14 marca 2019 r. poprzez zobowiązanie organu rentowego do wyliczenia kapitału początkowego i wysokości emerytury ubezpieczonej z uwzględnieniem kapitału początkowego w kwocie ustalonej w decyzji hipotetycznej z dnia 09 sierpnia 2022 r. tj. 109.898,47 zł.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, wnioskując a contrario, Sąd w punkcie II nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji mając na względzie fakt, iż dopiero wyniki postępowania przed sądem i pozyskanie dokumentacji osobowo płacowej ubezpieczonej w oryginale pozwoliło na poczynienie ustaleń dot. rzeczywistej wysokości dochodów, zgodnie z jej wnioskiem.

W punkcie III wyroku, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. Sąd zawarł rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu, o których orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c.

W przedmiotowej sprawie przegrywającym postępowanie jest organ rentowy, albowiem zaskarżone decyzje okazały się nieprawidłowe, a jedynymi kosztami, o których należało rozstrzygnąć, były koszty zastępstwa procesowego, o zasądzenie których pełnomocnik ubezpieczonej wniosł w odpowiedzi na odwołanie. Wysokość tychże kosztów Sąd ustalił na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) zasądzając je w stawce minimalnej – 180 zł.

Wyrok w sprawie został wydany na posiedzeniu niejawnym, po przedstawieniu przez strony stanowisk na piśmie (art. 15zsz2 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych).

sędzia Justyna Skórzewska